

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Zuzany Bystřické a soudců Mgr. Petra Pospíšila a JUDr. Mariana Kokeše, Ph.D., v právní věci

žalobce: **M. J.**
zastoupený advokátem JUDr. Janem Klailem
sídlem Lukavická 2012/22, 301 00 Plzeň

proti
žalovanému: **velitel Vzdušných sil**
sídlem Vítězné náměstí 1500/5, 160 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 7. 2019, č. j. MO 204173/2019-3031

takto:

- I. Rozhodnutí velitele Vzdušných sil ze dne 10. 7. 2019, č. j. MO 204173/2019-3031, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen zaplatit** žalobci na náhradě nákladů řízení částku 27 684 Kč, a to k rukám jeho advokáta JUDr. Jana Klaila do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Shora označeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí ze dne 23. 1. 2019, č. j. MO 27947/2019-2427, jímž velitel Vojenského útvaru 2427 Sedlec,

Vícenice u Náměště nad Oslavou (dále též „velitel útvaru“), zčásti vyhověl žádosti žalobce o přiznání nároku na ušlý plat a jeho doplacení za celé období, kdy byl určován k plnění úkolů Letecké pátrací a záchranné služby (dále též „SAR“) na letišti Plzeň-Líně, a podle § 10 odst. 1 zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, mu přiznal odměnu za práci přesčas ve výši 152 399 Kč společně s ročním úrokem z prodlení v zákonné výši z částky odpovídající jednotlivým nedoplatkům měsíčních platů žalobce, a to vždy od data splatnosti takového nedoplatku do jeho uhrazení; ve zbylém rozsahu velitel útvaru žádost zamítl pro nedůvodnost. Současně deklaroval, že podle § 161 odst. 1, 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání jsou žalobcovy nároky uplatněné za dobu do 15. 8. 2005 promlčeny.

II. Shrnutí argumentů obsažených v žalobě

2. Ve včas podané žalobě žalobce namítl, že mu v rozhodném období nebyla nadřízeným velitelem nikdy nařízena služební pohotovost, ale vždy výkon 24 hodinové nepřetržité služby. Nebyl ani dán důležitý zájem služby pro nařízení pohotovosti.
3. Rozhodnutí správních orgánů jsou dále věcně nesprávná, neboť vycházejí z nesprávných skutkových závěrů o náplni žalobcovy pracovní činnosti a dovozují tak odměnu za pracovní pohotovost a práci přesčas namísto odměny za výkon služby. V daném případě však nebyly naplněny zákonné podmínky pro vykazování vykonávané práce jako pracovní pohotovosti. Vykonávané činnosti v rámci nařízené služební pohotovosti byly v zásadě shodné s činnostmi nařizovanými při výkonu služby.
4. Žalobce brojil též proti závěru o promlčení části uplatněného nároku.
5. Na základě uvedených důvodů žalobce navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného, jakož i rozhodnutí velitele útvaru, zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
6. Žalobní argumentaci žalobce následně rozhojnil v replice k vyjádření žalovaného ze dne 28. 2. 2020, v podání ze dne 25. 2. 2021 (v němž reagoval na rozsudek zdejšího soudu vydaný ve skutkově a právně obdobné věci vedené pod sp. zn. 62 Ad 18/2019), jakož i v podáních ze dne 10. a 11. 8. 2021.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

7. Ve vyjádření k žalobě ze dne 29. 1. 2020 žalovaný setrval na závěrech obsažených v napadeném rozhodnutí. Navrhl, aby soud žalobu zamítl.

IV. Jednání konané dne 13. 10. 2021

8. K jednání před soudem nutno uvést, že se souhlasem stran proběhlo ve zkrácené podobě, kdy své přednesy žalobce a žalovaný v plné míře uskutečnili v rámci jednání konaného téhož dne v řízení vedeném pod sp. zn. 29 Ad 8/2021 (za účasti všech soudců soudního oddělení 29 Ad). Právě v tomto jednání též soud provedl detailní dokazování, přičemž účastníci řízení, jimž byly tyto důkazy již známy, v nynějším řízení v podrobnostech souhlasili s „odkazem“ na dokazování ve věci vedené pod sp. zn. 29 Ad 8/2019.
9. Pro úplnost je třeba konstatovat, že v rámci jednání ve věci sp. zn. 29 Ad 8/2019 postupoval soud a účastníci řízení takto:

10. *Žalobce* odkázal na svá písemná podání a zároveň z nich zdůraznil čtyři okruhy námitek: *I)* Ve věci nemohlo dojít k nařízení služební pohotovosti dle zákona o vojácích z povolání, neboť tu nebyl žádný relevantní rozkaz – jím nemohl být organizační rozkaz, který byl určen toliko velitelům a náčelníkům pro účely organizace celého roku (tímto rozkazem by také bylo nepřipustně zasahováno do velitelské pravomoci příslušného velitele). Taktéž absentoval důležitý zájem služby. *II)* Je třeba vzít v potaz, že v době služby a v době pohotovosti podléhá voják odlišnému velení. *III)* V případě režimu pohotovosti nemohly být splněny požadavky předpisu Let-1-1, konkrétně čl. 204 upravujícího dobu přípravy na let v délce alespoň jedné hodiny. *IV)* Za popsané situace nemohl být splněn ani požadavek na dobu odpočinku mezi směnami.
11. Ohledně dalších nedostatků napadeného rozhodnutí žalobce poukázal na to, že služební orgány vytvořily úmyslně systém, jehož cílem bylo krácení „zaměstnanců“ na jejich platových nárocích. Z toho lze dovozovat úmyslné způsobení škody s tím odpovídajícími důsledky ohledně běhu promlčecích lhůt. Nadto se žalovaný opomněl ve svém rozhodnutí vypořádat s rozšířením žalobcovy žádosti, které žalobce uplatnil.
12. Své námitky žalobce dále rozvedl. Zdůraznil, že organizační rozkaz není určen jednotlivým vojákům, nýbrž veliteli, což plyne už z preambule tohoto rozkazu. K vojákovi se takový rozkaz ani nedostává. Předmětem přílohy č. 6 příslušného organizačního rozkazu navíc není nařízení služební pohotovosti, ale nic víc než nařízení velitele, jakým způsobem bude 24hodinová služba odměňována, resp. pro účely odměňování rozepisována. Nebyl tu tak dán konkrétní rozkaz velitele konkrétnímu vojákovi. S ohledem na tyto skutečnosti tak dotčení vojáci vůbec nevěděli, zda jim byla nařízena nějaká pohotovost. Nadto služební pohotovost může nařizovat jen kmenový velitel.
13. V návaznosti na svou argumentaci, a v reakci na související soudní rozhodnutí, která právně a skutkově obdobná rozhodnutí žalovaného rušila „toliko“ pro nepřezkoumatelnost, žalobce též apeloval na to, aby nyní soud ve věci rozhodl věcně, zavázal služební orgán jednoznačným právním názorem a tím zamezil dalšímu procesnímu ping-pongu, který ve věci hrozí.
14. *Žalovaný* při jednání naopak navrhl, aby soud žalobu zamítl. Rovněž odkázal na svá písemná podání ve věci (resp. napadené rozhodnutí), přičemž vyjádřil názor, že příslušnými rozkazy, ve spojení s relevantními směrnici, žalobci a dalším vojákům ve srovnatelném postavení byla nařízena služební pohotovost. Pokud snad původně některé potřebné dokumenty chyběly (týká se to např. ústních rozkazů, jimiž měla být pohotovost nařizována), pak ty byly nahrazeny provedenými výsledky svědků, z nichž rozhodné skutečnosti vyplynuly. Žalobce a další vojáci ve srovnatelném postavení tak věděli, že jim výkon práce byl organizován v režimu 12 hodin služba a 12 hodin pohotovost. Přestože se v dané záležitosti jednalo o řízení o žádosti, nedoložil žalobce a další vojáci domáhající se téhož, jakou práci a co vykonávali v době pohotovosti. Ve správním spise se také nenachází nic k tomu, že by žalobce svou žádost rozšířil, přičemž po tak dlouhé době je problematické, aby služební orgán v souvislosti s tím něco prokazoval.
15. K návrhu žalobce provedl soud důkazy v podobě materiálů, které nebyly obsahem správního spisu (neprováděl tedy k důkazy ty listiny nacházející se ve spisu ve fyzické podobě nebo ty, které žalobce v rámci správního řízení předložil v elektronické podobě na CD, a které soudu předal při jednání). Předně se jednalo o Směrnici pro činnost LZS z 27.

11. 2019, č. j. MO 340202/2019-8407 (dále jen „*Směrnice LZS 2019*“), která nahradila předcházející úpravu zajišťování předmětné letecké záchranné služby. Zde žalobce poukazoval na to, že tato nová úprava již neobsahuje členění na dobu služby a dobu pohotovosti. Dále šlo o kopie knih „*Předání a převzetí služeb LZS a SAR*“ za roky 2006 a 2008, a kopie zápisníků letu – vybrané údaje za roky 2005 až 2008. Z těch pak žalobce dovozoval, že k letům docházelo i v rámci „pohotovosti“, naopak však skutečnosti neodpovídá tvrzení žalovaného, že by v takovém případě došlo k vystřídání posádek vrtulníků nebo jiných členů směny. Dále soud k důkazu provedl organizační rozkaz velitele Vojenského útvaru 4574 ze dne 2. 1. 2007, č. 1/2017, který se ve správním spise nacházel pouze v podobě první strany a části přílohy č. 6 (tímto rozkazem chtěl žalobce prokázat, že organizační rozkaz směřoval toliko vůči jednotlivým velitelům a náčelníkům, kdy příloha č. 6 řešila toliko rozepisování služeb či směn pro účely platového ohodnocení). Soud provedl též přílohu č. 2 k organizačnímu rozkazu č. 1/2006 („233. VRTULNÍKOVÁ LETKA – odloučená část Plzeň-Líně“), a to v rozsahu žalobcem zdůrazňovaných a předložených článků 28 („Inženýrské letecké zabezpečení“) a 40 („Proviantské zabezpečení“) – dle nich měly být nařizovány „nepřetržité směny LPZS“, resp. nepřetržité služby v LZS a LPZS Líně, a to v rámci 24hodinové nepřetržité směny, což mělo zakládat nárok na „bezplatné stravování při nepřetržité službě“. Konečně soud k důkazu provedl také rozkaz velitele Vojenského útvaru 4574 ze dne 16. 1. 2008, č. 12/2008 (jím zamýšlel žalobce doložit, že v případě „řádného“ rozkazu jsou pohotovosti či směny nařizovány tak, že je určen jmenovitě konkrétní voják, a to s upřesněním podoby služby či pohotovosti, přičemž obdobným způsobem jsou řešeny i další otázky, jako je např. náhradní volno, služební volno při překážkách ve službě apod.).
16. V nyní projednávané věci žalobce dále argumentoval k námitce promlčení uplatněné vůči jeho nároku správními orgány. Konkrétně uvedl, že ve věci byl již od samého počátku (tedy od let 1998, 1999) dán zřejmý úmysl služebních orgánů poškodit žalobce. V té době nebyly žádné směrnice ani rozkazy, přesto byl plat krácen, aniž by k tomu byl dán jakýkoli důvod. Z výpovědí svědků Ing. J. J. a Ing. P. Š. plyne, že bylo toliko řečeno, „že se to takto bude dělat“, čímž byl realizován úmysl na žalobci ušetřit. Služební pohotovost nebyla nikdy nařízena. K legalizaci došlo až zpětně. Finanční orgán přitom vyplácel plat v dané výši, aniž by k tomu měl zákonný podklad.
17. Žalovaný k tomu uvedl, že systém 12/12 byl tudíž nastaven již od samého začátku. Pokud vojáci již v roce 1999 viděli, že mají menší plat, nic jim nebránilo, aby svůj nárok řádně uplatnili.
18. Žalobce dále poukázal na rozšíření žádosti v průběhu správního řízení, a to i o období let 2008 až 2011. K tomu předložil listinu označenou *Žádost o doplacení dlužné části platu* ze dne 17. 10. 2011 a adresovanou veliteli Společných sil, k níž byla přiložena listina označená jako *Přehled vykonaných služeb LZS a SAR* za roky 2008 až 2011. Tyto listiny byly součástí správního spisu, proto jimi soud nedokazoval. Žalobce dále předložil kopii sdělení velitele Vojenského útvaru 2802 Olomouc ze dne 31. 10. 2011, jímž daný funkcionář žalobci sděluje, že žádost o doplacení dlužné části platu ze dne 17. 10. 2011 postoupil k řešení žalobcovu nadřízenému služebnímu orgánu, veliteli Vojenského útvaru 8407 Praha, neboť ten má mít všechny potřebné doklady k vyřízení. Tato listina se ve správním spisu nenachází, pročez ji soud konstatoval. Dále pak žalobce předložil své sdělení ze dne 16. 7. 2018, adresované veliteli Vojenského útvaru 2427, v němž odkazuje na svoji korespondenci ze dne 9. 5. 2015 a 12. 6. 2012, potažmo na žádost o rozšíření nároku a na zmiňované

sdělení velitele Vojenského útvaru 2802 Olomouc, přičemž opětovně žádá o doplnění nároků na toto rozšířené období. Toto podání žalobce se nachází ve správním spisu, proto jím soud nedokazoval.

V. Posouzení věci

19. Soud přezkoumal v mezích žalobních bodů napadené rozhodnutí žalovaného, jakož i rozhodnutí velitele útvaru včetně řízení předcházejících jejich vydání, a shledal, že **žaloba je důvodná**.

20. Jádrem sporu mezi žalobcem a žalovaným je otázka zákonnosti nařízené služební pohotovosti a povaha činností, které žalobce v rámci služební pohotovosti vykonával, a jejich „podobnost“ s činnostmi nařizovanými v rámci výkonu služby.

V.a) Zákonnost nařízení služební pohotovosti a posouzení platových nároků žalobce

21. Žalobce ve vztahu k problematice zákonnosti nařízení služební pohotovosti brojil jednak proti nenaplnění zákonné podmínky pro její nařízení, jednak proti způsobu, jakým byla nařizována – organizačními rozkazy velitele vojenského útvaru na celý rok bez určení konkrétní osoby a konkrétního dne služební pohotovosti.
22. Podle § 30 odst. 1 zákona o vojácích z povolání *vyžaduje-li to důležitý zájem služby, může nadřízený nařídit vojákovi služební pohotovost*. Dle odstavce 2 téhož paragrafu se služební pohotovostí rozumí *přítomnost vojáka na stanoveném místě výkonu služby nebo na jiných místech, která určí nadřízený, a to mimo dobu služby, a připravenost zahájit plnění služebních úkolů na určeném místě a v určeném čase. Voják je povinen se po dobu služební pohotovosti zdržet jednání, které by mu znemožnilo přijetí pokynu a případný výkon služby*.
23. Podstatou služební pohotovosti je zajištění připravenosti určitého počtu vojáků pro případ potřeby nasazení vyššího počtu vojáků, než jaký je potřeba pro zajištění běžného provozu vojáků ve výkonu služby, popř. připravenost vojáka konat službu v případě neodkladné potřeby. Vojáci zapojení v rozhodnou dobu do pohotovostního systému nejsou ve výkonu služby, tj. aktuálně nevykonávají služební úkoly, nýbrž jsou armádě k dispozici pro případ, že budou k plnění služebních úkolů povoláni; v takovém případě mají povinnost se dostavit k plnění služebních úkolů na místo dle pokynů operačního důstojníka. Jde tedy v materiálním smyslu o pohotovost dotčených vojáků, tedy o určité omezení vojáků v době, kdy nejsou ve výkonu služby, přičemž míra tohoto omezení může být různá.
24. Pokud jde o otázku, zda byla žalobci nařízena pohotovost na pracovišti, zde správní orgány odkazují na organizační rozkazy, které měly být vydávány vždy na konkrétní kalendářní rok a vymezovat mj. časové rozdělení výkonu služby na výkon služby a pohotovost na pracovišti. Současně správní orgány odkazují na denní rozkazy, kterými měl být žalobce, stejně jako ostatní vojáci, zařazován do služeb SAR na konkrétní dny, a to vždy v čl. 1 konkrétního denního rozkazu s názvem „*Služby – určení*“. Podle správních orgánů byla organizačním rozkazem, ve spojení s konkrétním denním rozkazem, nařízena konkrétní osobě služební pohotovost, vykonávaná v místě běžného výkonu služby.
25. Součástí správního spisu je kopie organizačního rozkazu č. 1 ze dne 2. 1. 2007 velitele vojenského útvaru 4574, konkrétně jeho titulní strany a přílohy č. 6 (strany 26 organizačního rozkazu), která se dle úvodní strany organizačního rozkazu zabývá peněžními a časovými náhradami; v této příloze je uvedeno „*Stanovení časového rozvrhu směny LPZS Přerov, LPZS a LZS Plzeň-Líně*“ v tabulce tak, že průběh směny je od 7:00 do

19:00 vymezen jako „výkon směny“, a od 19:00 do 7:00 dne následujícího jako „pohotovost na pracovišti“; dále v tabulce „Přiznané náležitosti“ je u údaje „pracovní doba“ uvedeno 8,5 hodiny, u údaje „pohotovost na pracovišti“ 12 hodin, a u údaje „práci přesčas zapsat do evidence fondu 150 hodin“ 3,5 hodiny. Současně je uvedeno, že výše stanovené časové rozvrhy nabývají platnosti dnem 1. 1. 2007. Dále je v kopii strany 26 (přílohy č. 6) předmětného organizačního rozkazu uvedeno: „nařizují dnem 1. 4. 2007 zabezpečit LPZS s LZS následovně: LPZS zabezpečovat z letiště Přerov a Plzeň-Líně vrtulníky W3A Sokol; složení LPZS a LZS: osádky vrtulníků, technik vrtulníku, příslušník skupiny záchranné a výsadkové přípravy (pouze LPZS); harmonogram plnění úkolů směny: 7:00 hod nástup směny, 7:00 hod – 7:30 hod pravidelná pracovní doba (přebírání směny), 7:30 hod – 15:30 hod pravidelná pracovní doba (plnění úkolů LPZS), 15:30 hod – 19:00 hod přesun pravidelné prac. doby, 19:00 hod – 7:00 hod pohotovost na pracovišti, 7:00 hod – 7:30 hod pravidelná pracovní doba (předávání směny); organizační pokyny: Velitel 233. vtl. zabezpečí uveřejnění plánu pracovní doby příslušníků letky zařazovaných do LPZS ve svém rozkaze, velitel 232. vtl. a náčelník skupiny záchranné a výsadkové přípravy v rozkaze velitele 23. zVrL vždy týden dopředu (poslední prac. den v týdnu – na týden následující). Týden následující (po odpracování plánovaného týdne), uveřejní skutečně odpracovanou dobu.“

26. Dále správní spis obsahuje kopii titulní strany organizačního rozkazu č. 1 ze dne 2. 1. 2008 velitele vojenského útvaru 4574 a jeho další strany, na které je uveden text s nadpisem: „Úprava pracovní doby a odpočinku občanských zaměstnanců 23. základny vrtulníkového letectva v souvislosti s odchylkami dle Nařízení vlády č. 182/2007 a 589/2006 Sb.“, k tomu je dále uvedena konkrétně úprava vztahující se k vojenskému hasičskému záchrannému sboru letiště a zaměstnancům zajišťujícím provozní služby letiště. Dále je připojena tabulka, v níž je ve vztahu k rozdělení směny resp. doby služby LPZS (jmenovitě „LPZS stanoviště Přerov“) uvedeno: zahájení služby 7,00 a konec služby 19,00 a 7,30, délka směny 12,0 a 0,5, a v kolonce poznámka „12 hodin pracovní pohotovost od 19,00 do 7,00 hodin“.
27. Konečně je ve správním spisu založena kopie titulní strany organizačního rozkazu č. 200 ze dne 30. 9. 2008 velitele vojenského útvaru 4574 a k tomu kopie přílohy č. 1 (strany 6), která se dle úvodní strany organizačního rozkazu zabývá organizovaností a kázní; na této listině je kromě úpravy týkající se zaměstnanců zajišťujících provozní služby letiště uvedena tabulka, v níž je ve vztahu k rozdělení směny resp. doby služby LPZS (záchranař, technik) uvedeno jako čas zahájení směny 9,00, ukončení služby 10,00 dalšího dne, délka služby/směny 25, a v kolonce poznámka „Z toho 12 hod. pohotovost na pracovišti“.
28. Pokud jde o denní rozkazy, tak velitel útvaru v rozhodnutí odkazuje příkladmo na denní rozkaz č. 12 ze dne 16. 1. 2008 velitele vojenského útvaru 4574, denní rozkaz velitele vojenského útvaru 4574 č. 13 ze dne 18. 1. 2007, či na rozkazy (výpisy z nich) velitele 233. vrtulníkové letky Líně č. 118/2005, č. 48/2006, č. 27/2007 a č. 40/2008. Žalovaný v napadeném rozhodnutí odkazuje příkladmo na denní rozkaz č. 13 ze dne 18. 1. 2007 velitele vojenského útvaru 4574. Ve správním spisu se nachází kopie titulní strany rozkazu č. 12 ze dne 16. 1. 2008 velitele vojenského útvaru 4574 a strany 3. Pokud však správní orgány uvedly, že žalobce byl stejně jako ostatní vojáci zařazován čl. 1 konkrétního denního rozkazu s názvem „Služby – určení“, tak z dotčené kopie rozkazu č. 12 ze dne 16. 1. 2008 neplyne určení žalobce do služby. Rozkaz č. 13 ze dne 18. 1. 2007 ve správním spise obsažen není, a to ani mezi rozkazy, které žalobce dokládal v příloze podání ze dne 14. 11. 2012 „Výjádření účastníka po nahlédnutí do spisu s důkazními návrhy“. Správní spis také neobsahuje rozkazy (výpisy z nich) velitele 233. vrtulníkové letky Líně č. 118/2005,

č. 48/2006, č. 27/2007 a č. 40/2008, nýbrž rozkazy velitele 233. vrtulníkové letky č. 113/2005, č. 13/2006, č. 37/2007 a č. 5/2008.

29. Velitel útvaru v rozhodnutí (str. 5) také uvedl: „Žadatel byl stejně jako ostatní vojáci zařazován do směn SAR (zkratka v dokumentaci uváděna jako LPZS – letecká pátrací a záchranná služba) na konkrétní dny denními rozkazy velitele 233. vrtulníkové letky Líně, a to vždy v Čl. 1 toho kterého denního rozkazu s názvem ‚Určení služeb‘ obsahujícího určení ‚Hotovost LZS a LPZS Líně na vyčleněné dny určují službu takto‘. Veškeré denní rozkazy velitele 233. vrtulníkové letky Líně za rozhodné období tři let zpětně od data podání žádosti byly nadepsaným služebním orgánem překontrolovány a potvrzena jejich správnost. Jejich podrobný výčet obsahuje vyhodnocení zpracované ze strany určeného příslušníka VÚ 2427 Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou. Toto vyhodnocení stvrzuje soulad znění jednotlivých denních rozkazů velitele 233. vrtulníkové letky Líně obsahujících určení žadatele do LPZS-SAR s denními rozkazy uvedenými jako příklad ve spise, ve kterých je žadatel takto uveden. Vzhledem k totožnosti denních rozkazů velitele 233. vrtulníkové letky Líně založených ve spise s ostatními denními rozkazy zkontrolovanými a uvedenými v přiloženém vyhodnocení, nebylo dle názoru správního orgánu nutné kopírovat, ověřovat a vkládat veškeré tyto denní rozkazy do spisu jako podklady pro vydání rozhodnutí správního orgánu. Správnímu orgánu pro posouzení a rozhodnutí celé věci postačilo tedy zhodnocení denních rozkazů velitele VÚ Přerov založených ve spise.“
30. Součástí správního spisu je dále dokument „Vyhodnocení určení zařazení kpt. Ing. M. J. podle zveřejňovaných denních rozkazů k výkonu služeb LZS a LPZS u 233. Vrtulníkové letky Líně – VÚ4574 za období zpětně tří let od podání ‚Žádosti o náhradu škody na ušlé mzdy‘, tj. ze dne 25. 8. 2005“, ze dne 17. 8. 2016. Tento dokument obsahuje přehled rozkazů s uvedením data jejich vydání, služby – LZS či LPZS, a datum výkonu služby. Nejstarší datum z takto uvedených rozkazů je 29. 8. 2005 (rozkaz 101/2005 pro výkon služby u LZS dne 31. 8. 2005), nejnovější 21. 4. 2008 (rozkaz 46/2008 pro výkon služby LZS dne 23. 4. 2008 a LPZS dne 26. 4. 2008). Dále jsou ve správním spisu rozkazy velitele 233. vrtulníkové letky Líně, kde jsou v čl. 1 „Určení služeb“ vymezeny služby pro hotovost LZS a LPZS Líně na jednotlivé dny, a to po týdnech (viz rozkazy zmíněné v bodě 23. tohoto rozsudku, tedy rozkazy velitele 233. vrtulníkové letky č. 138/2005, č. 16/2006, č. 45/2007 a č. 10/2008). Žalobce je v těchto rozkazech uveden u LZS nebo LPZS jako „PL“ nebo „K“. Ve vztahu k žalobci a jeho zařazení však z těchto rozkazů neplyne ničeho ohledně rozvržení doby služby a pohotovosti.
31. Z rozhodnutí velitele útvaru dále plyne, že doba služební pohotovosti byla určena organizačním rozkazem velitele vydaným v souladu se Směrnicí pro činnost LZS a SAR 233. vrtulníkové letky č. j. 42-9/2006-2802/J3, a že podle provedených výsledků vedoucí funkcionáři útvaru museli při tvorbě organizačních rozkazů pokaždé vycházet z této směrnice, ze které navíc jednoznačně vyplývá, že doba výkonu nepřetržité služby člena posádky SAR a LZS se stanovuje v souladu s čl. 78 předpisu Let-1-1 na dobu maximálně 12 hodin. Žalovaný k tomu dodal, že ačkoliv směrnice byla přijata 17. 1. 2006, z výpovědi svědků Ing. J. J., Ing. P. Š. a Ing. M. P. jednoznačně vyplývá, že výkon služby SAR a LZS byl zajišťován v režimu 12/12 též před rokem 2006, jistě též v létě roku 2005, tedy v období, do kterého spadají první uplatnitelné nároky žalobce.
32. Správní spis obsahuje Směrnici pro činnost LZS a SAR 233. vrtulníkové letky ze dne 17. 1. 2006, č. j. 42-9/2006-2802/J3. Podle čl. 6.2. uvedené směrnice je doba výkonu služby člena posádky SAR a LZS určena rozkazem velitele 233. letky. Podle čl. 6.2 písm. a) se doba

výkonu nepřetržité služby člena posádky SAR a LZS stanovuje v souladu s předpisem Let-1-1 čl. 78 na dobu maximálně 12 hodin. Podle čl. 6.2. písm. b) se služební pohotovost člena posádky SAR a LZS stanovuje v souladu s ustanovením § 30 zákona o vojácích z povolání na dobu 12 hodin bezprostředně navazující na dobu výkonu nepřetržité služby člena posádky SAR a LZS uvedené v odst. a) a vykonává se v místnostech určených k odpočinku na služebně posádek SAR a LZS.

33. Pokud jde o předpis Let-1-1, jeho kopie byla obsažena v příloze podání žalobce ze dne 14. 11. 2012 „*Vyjádření účastníka po nahlédnutí do spisu s důkazními návrhy*“. Z čl. 78 předpisu Let-1-1 plyne, že doba nepřetržité služby člena základní posádky letadla může činit nejvýše 14 hodin pro člena základní posádky, 16 hodin pro člena zesílené posádky, 18 hodin pro člena zdvojené posádky.
34. Velitel útvaru v rozhodnutí (str. 16) uvedl, že „[s]lužební orgán po posouzení jednotlivých podkladů a v jejich vzájemné souvislosti bezpochyby zjistil, že v době od července 2005 do července 2008 byl žadatel zařazován do služeb SAR (LPZS) rozdělených na každý den vždy na 12 hodin výkonu služby v době od 7:00 do 19:00 a na 12 hodin pohotovosti v době od 19:00 do 7:00 následujícího dne. Dělo se tak prostřednictvím jednotlivých denních rozkazů velitele VÚ 4574 Přerov ve spojení s organizačním rozkazem č. 01 vydávaným velitelem VÚ 4574 Přerov na období celého roku.“ Soud však, s ohledem na výše shrnuté skutkové podklady, konstatuje, že ve správním spisu se nenachází žádný organizační rozkaz týkající se let 2005 a 2006, kterým by byla žalobci nařízena služební pohotovost.
35. K formě nařizování služebních pohotovostí velitel útvaru také uvedl (str. 12), že žalobce „v určité části svých vyjádření sám potvrzuje, že mu byla nad rámec výše zmíněných písemných rozkazů, nařizována služební pohotovost také ústními pokyny nadřízených, dle jeho názoru však v rozporu se zákonem a v rozporu s podstatou služby SAR, kterou je možné zajistit se všemi náležitostmi pouze výkonem služby a nikoliv výkonem služební pohotovosti“, a dále (str. 13), že „žadatel a jeho spolupracovníci byli jednotlivými denními rozkazy velitele útvaru ve spojení s organizačním rozkazem velitele útvaru, příslušnými směrnicemi a ústními pokyny nadřízených určováni do 12hodinového výkonu služby a na něj navazující 12hodinové pohotovosti na pracovišti“, a konečně (str. 15), že „[s]lužební pohotovost byla nařízena velitelem útvaru v rámci jím vydávaného organizačního rozkazu na celý kalendářní rok v souladu se Směrnicí pro činnost LZS a SAR, stejně tak ji určoval velící důstojník ústní formou, jak vyplývá z vyjádření žadatele. V době služební pohotovosti nebyly ukládány žádné další úkoly.“ (pozn. soudu: zvýraznění původní). Žalovaný poté v napadeném rozhodnutí s odkazem na závěry velitele útvaru uvedl (str. 2–3), že „[p]odrobný harmonogram, začátek a konec služeb a jejich rozdělení na výkon služby a výkon služební pohotovosti obsahoval organizační rozkaz vydávaný velitelem útvaru na každý kalendářní rok. Do 30. 11. 2005 byli jednotliví příslušníci nadto určováni do režimu 12/12 ústním rozkazem velitele Letky, přičemž po tomto datu jim byl uvedený režim potvrzován ze strany velitele Letky v jejich pracovních výkazech sloužících jako podklad pro výpočet jejich služebního platu. Jednotlivé letové posádky a pozemní personál byly na konkrétní dny určovány denním rozkazem velitele útvaru, přičemž průběh jejich služeb se řídil Směrnicí pro činnost LZS a SAR a časovým rozvrhem uvedeným v příloze organizačního rozkazu či přímo v tomto rozkazu. Jmenovité určování vojáků do služeb bez konkrétních podrobností o jejich průběhu a o rozdělení na režim 12/12 bylo u útvaru obvyklé.“
36. Podle soudu není zjevné, jakou formou rozkazů byly v letech 2005 a 2006 nařizovány služební pohotovosti, tedy zda prostřednictvím písemných organizačních rozkazů, jako

tomu bylo v případě organizačního rozkazu č. 1 ze dne 2. 1. 2007 (bez ohledu na to, že příloha č. 6, ze které nařízení pohotovosti plyne, je podle úvodní strany tohoto rozkazu označována jako „*peněžní a časové náhrady*“), či zda se jednalo o rozkazy ústní. Z argumentace správních orgánů není zjevné, zda se jimi zmiňované ústní rozkazy týkaly nařizování služeb a pohotovostí, nebo zda takovými rozkazy byly určovány jednotlivé osoby resp. posádky na konkrétní dny (tedy denní či týdenní rozkazy). Na druhou stranu, žalobce nezpochybňuje, že organizace směny resp. služby byla v letech 2005 až 2008 totožná (žalobce tvrdí, že se jednalo o službu vždy v délce 24 hodin, bez rozdílu či dělení tohoto časového úseku na službu a pohotovost v materiálním smyslu, správní orgány naopak argumentují rozdělením této doby na část služby a část pohotovosti po 12 hodinách, a to formálně i materiálně), a nečiní tak ani správní orgány – z jejich argumentace také podle zdejšího soudu plyne, že po celé šetřené období 2005 až 2008 probíhala směna stejně, a lze tak existenci (ústních či písemných) rozkazů o takovém rozdělení směny po celé dotčené období předpokládat. Ostatně není ani sporu o dobách, kdy měl být žalobce přítomen na daném stanovišti z rozkazu nadřízeného, sporné je pouze, zda se jednalo (kromě služby) i o pohotovost, a co bylo případně jejím obsahem.

37. V uvedených souvislostech je dále nutno uvést, že ani ve vztahu k roku 2008 není zjevné, zda organizačním rozkazem č. 1 ze dne 2. 1. 2008 byla (obdobně jako v případě organizačního rozkazu č. 1 ze dne 2. 1. 2007) služební pohotovost nařízena. Z části kopie rozkazu č. 1 ze dne 2. 1. 2008 obsažené ve správním spisu toto ve vztahu k žalobci (který byl podle velitele útvaru určován k plnění úkolů LZS a LPZS na letišti Plzeň-Líně), dovozovat nelze a není možné tak uzavřít, že i na základě tohoto organizačního rozkazu byla žalobci nařizována služební pohotovost. Nařízení pohotovosti nelze dovozovat z týdenních rozkazů resp. jejich části týkající se určení služeb, neboť z nich plyne pouze to, že v konkrétní den byl žalobce toliko určen do konkrétní směny; její časový rozvrh, harmonogram, rozdělení na dobu výkonu služby a pohotovosti z nich však neplyne. Nařízení pohotovosti nelze dovozovat ani z organizačního rozkazu č. 200 ze dne 30. 9. 2008. Ve vztahu k rokům 2005, 2006 a 2008 tedy soud nařizování pohotovosti za prokázané nemá.
38. Co se týče roku 2007, organizačním rozkazem č. 1 ze dne 2. 1. 2007 byla služební pohotovost formálně nařízena. Z toho však ještě nelze dovozovat naplnění všech materiálních podmínek pro využití institutu služební pohotovosti, a to konkrétně podmínky důležitého zájmu služby.
39. Žalovaný uvedl, že není pochyb o důležitém zájmu služby SAR s ohledem na mezinárodní závazky České republiky k jejímu zajištění s tím, že i případná absence tohoto zájmu nebrání odlišnému finančnímu ohodnocení žalobce ve vztahu k časovému úseku 12 hodin, kdy prokazatelně odpočíval a pouze vyčkával na případnou aktivaci.
40. Podle soudu je *důležitý zájem služby* neurčitý právní pojem, který je třeba v každém jednotlivém případě vyložit. Naplnění podmínky důležitého zájmu služby lze typicky spatřovat ve vzniku neočekávané situace způsobené momentální indispozicí či absencí některého z příslušníků např. ze zdravotních či jiných důvodů; důležitý zájem služby však nelze spatřovat v dlouhodobém (až trvalém) nahrazování nedostatku osob zvýšenými nároky (mj. nařizováním služeb přesčas) na stávající personál s odkazem na důležitý zájem služby (obdobně rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 8. 2010, č. j. 10 A 34/2010-28; všechna zde uvedená rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz). Zajištění nepřetržité služby LZS a SAR je jistě legitimním cílem. Toho

však nemá být dlouhodobě dosahováno vytěžováním vojáků prostřednictvím výjimečného institutu služební pohotovosti, který má v naléhavých situacích sloužit k zajištění důležitého zájmu služby, a to pouze ve zcela nezbytné míře. Důležitým zájmem služby tak nemůže být zajištění běžného provozu bez existence mimořádných okolností (obdobně rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2017, č. j. 11 Ad 7/2015-47, nebo rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 7. 2015, č. j. 22 Ad 20/2014-69). Nenaplnění zákonné podmínky důležitého zájmu služby v dané věci ostatně vyplývá i z toho, jak měla být služební pohotovost vojákům nařízena – prostřednictvím organizačního rozkazu velitele vojenského útvaru na celý kalendářní rok; tedy jistě ne v reakci na konkrétní výjimečné okolnosti. To fakticky popírá naplnění účelu služební pohotovosti, jak vyplývá z § 30 zákona o vojácích z povolání, a to i s vědomím toho, že s ohledem na objektivní okolnosti mohou důvody pro nařízení služební pohotovosti trvat i delší časový úsek. Existenci důležitého zájmu služby, opět s ohledem na účel služební pohotovosti, nelze spatřovat ani ve vydání interních normativních aktů (směrnic), které fakticky v rozporu se zákonem ukládají služební pohotovost bez naplnění zákonné podmínky. V tomto směru zdejší soud uzavírá, že nebyl-li tedy dán (prokázán) důležitý zájem služby, jak byl vymezen výše, nebyla služební pohotovost v posuzované věci nařízena v souladu se zákonem.

41. Nicméně, pro určení toho, zda žalobci přísluší za nařízenou služební pohotovost plat za výkon služby či „pouze“ odměna za služební pohotovost, je i přes závěr o nezákonnosti nařízení služební pohotovosti nutné posoudit, jaké činnosti žalobce v rámci dané služební pohotovosti fakticky vykonával. Tedy, zda charakter činností během služební pohotovosti byl identický či obdobný s činnostmi nařizovanými žalobci v rámci výkonu služby, jak tvrdí žalobce, či nikoliv. Tento závěr přitom vyplývá i z obecného principu odměňování za vykonanou práci (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. 21 Cdo 5033/2007, www.nsoud.cz).
42. *Velitel útvaru* v rozhodnutí uvedl (str. 6), že podrobný průběh směny SAR (LPZS) byl vedle denních rozkazů velitele vojenského útvaru 4574 Přerov, které obsahovaly pouze určení konkrétních příslušníků útvaru do těchto směn, upraven v organizačním rozkaze, a že rozvržená služba SAR je podrobně popsána v příloze č. 6 k organizačnímu rozkazu č. 1/2007 ze dne 2. 1. 2007. Dále uvedl (str. 6), že rozdělení služby SAR bez podrobného harmonogramu na dvanáctihodinový výkon služby v čase od 7:00 hod. do 19:00 hod. a na dvanáctihodinovou služební pohotovost na pracovišti od 19:00 hod. do 7:00 hod. je obsaženo i v organizačním rozkaze č. 1/2008 a č. 200/2008. Uvedl též (str. 7), že z výpovědí služebních funkcionářů plk. gšt. v z. Ing. J. B. a plk. v z. Ing. M. K. „*rovněž vyplývá, že vojákům zařazeným do směny SAR nebyla v průběhu směny v čase, kdy jim byla nařízena služební pohotovost, nařizována jakákoliv činnost, přičemž žádnou činnost ani nesměli vykonávat. Předletovou přípravu byli povinni vykonávat pouze v době výkonu služby, v době služební pohotovosti nikoliv. V případě, že v době služební pohotovosti došlo k aktivaci za účelem zahájení záchranné akce, vojákovi byla veškerá činnost po přijetí signálu k aktivaci za evidována jako výkon služby, jako taková zaplacená a voják byl povinen následně vyčerpat zákonnou dobu odpočinku v délce minimálně 8 hodin, tj. následně již k výkonu služby nenastoupil. Pokud ovšem ke vzletu v době služební pohotovosti nedošlo, bylo zcela v souladu se zákonem, zejména s požadavky na minimální dobu odpočinku vojáka mezi směnami, řetězit výkon služby, dobu služební pohotovosti a opětovný výkon služby.*“
43. Obdobně *žalovaný* dovodil (str. 5 dole), že nepřetržitost průběhu útvarové směny neznamená, že všichni určené příslušníci vykonávají nepřetržitou službu ve smyslu § 24

a násl. zákona o vojácích z povolání. Jmenovité zařazení vojáků z povolání do výkonu služby bylo realizováno denními rozkazy velitele (např. rozkazem velitele vojenského útvaru 4574 č. 13 ze dne 18. 1. 2007). Z výpovědí plk. gšt. v z. Ing. J. B. a plk. v z. Ing. M. K. podle žalovaného vyplynulo (str. 6), že „vojákům zařazeným do služeb SAR nebyla v průběhu jejich směny v čase, kdy jim byla nařízena služební pohotovost, nařizována jakákoliv činnost, přičemž žádnou činnost ani nesměli vykonávat. Předletovou přípravu byli povinni vykonávat pouze v době výkonu služby, v době služební pohotovosti nikoliv. V případě, že v době služební pohotovosti došlo k aktivaci za účelem zahájení záchranné akce, vojákovi byla veškerá činnost po přijetí signálu k aktivaci zaevidována jako výkon služby, jako taková zaplacená a voják byl povinen následně vyčerpat zákonnou dobu odpočinku dle § 28 zákona č. 221/1999 Sb., tj. následně již k výkonu služby nenastoupil. Pokud ovšem ke vzletu v době služební pohotovosti nedošlo, voják v této době disponoval 12 hodinami odpočinku (z toho 8 hodin spánku), tj. dobou, která je v souladu s požadavky na zákonná minima odpočinku dle § 28 zákona č. 221/1999 Sb.“

44. Žalobce k charakteru činnosti během nařízených služebních povinností uvedl, že rozdělení doby výkonu služby na 12 hodin služby a 12 hodin služební pohotovosti bylo pouze formálním aktem rozdělení nepřetržitého 24 hodinového výkonu služby, neboť vykonával identické činnosti v průběhu celých 24 hodin bez ohledu na to, zda se formálně jednalo o výkon služby nebo služební pohotovosti.
45. Zde je nutno uvést, že požadavek žalobce na dorovnání platu by byl oprávněný pouze v případě, pokud by žalobce v době služební pohotovosti vykonával činnost, která je pracovní náplní služby LZS či SAR. Vzhledem k tomu bylo v daném řízení nezbytné náležitě zjistit skutkový stav věci, tj. především to, jak konkrétně byl výkon žalobcovy služební pohotovosti v rozkazech velitele útvaru nařízen a jaké činnosti a práce přítomní vojáci (včetně žalobce) v rámci služební pohotovosti ve skutečnosti vykonávali (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2017, č. j. 11 Ad 7/2015-47). Tu je třeba konstatovat, že uvedené nelze bez dalšího posoudit toliko na základě organizačních rozkazů, jak se jimi soud výše zabýval. Nelze tak učinit ani na základě směrnice pro činnost LZS a SAR 233. vrtulníkové lety ze dne 17. 1. 2006, č. j. 42-9/2006-2802/13, ani na základě předpisu pro létání Let-1-1. Z těchto dokumentů neplyne, jaký byl konkrétně průběh služby a není na jejich základě možné porovnat, zda se služební pohotovost a její průběh lišila od výkonu služby. Za relevantní tak lze v daném ohledu považovat zejména provedené výpovědi svědků. Ve správním spise jsou obsaženy protokoly o výslechu Ing. J. J., Ing. P. Š., plk. gšt. Ing. P. L., Ing. M. P., Ing. V. P., Ing. J. H., plk. v z. Ing. M. K., mjr. v z. Ing. S. K., a plk. v. v. Ing. J. B.
46. Svědek Ing. J. J. uvedl, že působil jako velitel útvaru od roku 1996 přibližně do roku 2002, od roku 2002 do 2005 byl velitelem odloučené části 33. základny v Přerově, k 30. 11. 2005 odešel do zálohy. Vypověděl, že v době služební pohotovosti nebyly ukládány žádné další úkoly, vojáci drželi jen hotovost (mohli se v hotovostní místnosti seznamovat s úkoly, které je čekají v dalším období). Piloti měli během výkonu služby i pohotovosti možnost odpočívat. Piloti v rámci vojenského útvaru Líně zajišťovali úkoly LZS, SAR, přepravní úkoly a další dle potřeb Armády České republiky (přeprava osob, materiálu, průzkum), osádka SAR se mohla účastnit jiného výcvikového létání. Dělení služby na výkon služby a služební pohotovost nařídil náčelník generálního štábu, jednotlivým vojákům byla pohotovost nařízena rozkazem na týden, kdy byli vojáci předurčeni do LZS a SAR,

pohotovost nařídil on nebo velící důstojník ústní formou, analogické rozkazy neexistovaly, o rozdělení např. na 7/19 či 19/7 byl vydán ústní rozkaz.

47. Svědek *Ing. P. Š.* uvedl, že působil po celou dobu existence útvaru v Líních jako zástupce velitele pro letovou přípravu, měl na starosti letovou přípravu posádek a přípravu leteckých dispečerů. K 30. 11. 2005 odešel do zálohy. Piloti měli povinné letové hodiny, mimo služby se prováděly letové akce (směny) – slétání posádek, procvičování plánovaných úkolů, výcvik mladých pilotů apod. Armáda při stanovování pracovní doby toto vše musela zohlednit při svých požadavcích, nemohli si dovolit nerespektovat letovou přípravu. Pohotovost byla nařízena v rozkazu velitele, zde vyšla sestava pro LZS a SAR a ta pracovala podle obecně nastavených parametrů pro výkon služby útvaru.
48. Svědek *plk. gšt. Ing. P. L.* vypovídal nikoliv ke službě LZS či LPZS, nýbrž ke službě NATINADS. Uvedl, že tato služba je zabezpečena 24 hodin denně, systém pracovní pohotovosti nezná. Pokud posádka odpočívá, je stále v režimu 24 hodin. V rámci režimu NATINADS je prováděn i výcvik, který je plánován v rámci letky. Neuvedl však nic konkrétního k obsahu pohotovosti a služby s ohledem na služební zařazení žalobce.
49. Svědek *Ing. M. P.* vypověděl, že v roce 1998 po převelení od útvaru v Praze šel k letce LZS a SAR. V roce 2005 převzal funkci velitele letky, která byla podřízena útvaru v Přerově, v té době byla služba zabezpečována v systému 12 hodin práce a 12 hodin služební pohotovosti, on určoval rozkazem osoby do služby LZS a SAR na celých 24 hodin, 5 osob personálu pro každou službu. Systém rozdělení 12/12 byl už od vzniku letky, při podřízenosti pod základnu Přerov to bylo nařízení této základny. Rozkaz vycházel vždy v pondělí na následující týden. Vydával týdenní rozkaz určení do služby. Na dotaz, zda do roku 2005 dostal rozkaz od svého velitele, že je jako pilot určen do služební pohotovosti, a zda sám určil osobně někoho do služební pohotovosti, uvedl, že tento rozkaz neobdržel, a to ani ústně, a osobně rozkaz o určení do služební pohotovosti žádnému vojáku nevydával; služba LZS a SAR byla formálně rozdělena na službu 12/12. Činnost vojáka v rámci 24 hodinové služby byla stále stejná, stále zde byla pohotovost ke vzletu, doba vzletu se neměnila, příprava letu byla pořád stejná. Kdyby služba byla pojata jako nepřetržitá 24 hodinová bez pohotovosti, aniž by došlo k jejímu formálnímu rozdělení na službu a služební pohotovost, LZS a SAR by byly zajištěny, ale nezbyly by hodiny na výcvik pilotů a plnění ostatních úkolů útvaru. Kromě povahy plněných úkolů je obsah služby NATINADS, LZS a SAR stejný. V rámci armády je jiná nepřetržitá služba zabezpečovaná služební pohotovostí ještě v Přerově (roj SAR). Pokud je v čl. 4.3. směrnice pro činnosti LZS a SAR uvedeno, že vrtulník je udržován v pohotovosti ke vzletu 4 minuty ve dne a 10 minut v noci, tak toto ustanovení směřuje vůči osádce vrtulníku a zabezpečujícímu technickému personálu, sděluje jim časy ke vzletu, které musí dodržet. Z čl. 6.2. směrnice pro něj plyne toliko to, že má trávit čas v místnosti tam uvedené, na samotný vzlet a činnost uvedené vliv nemá.
50. Svědek *Ing. V. P.* vypověděl, že otázkou nařizování pohotovosti se jako náčelník generálního štábu začal zabývat od roku 2010, řešilo se jednotné zabezpečení letecké záchranné služby a služby NATINADS. Neuvedl však nic konkrétního k obsahu pohotovosti a služby s ohledem na služební zařazení žalobce.
51. Svědek *Ing. J. H.* vypověděl, že působil ve funkci kapitána vrtulníku, dále se podílel na zpracování podkladů pro finanční orgány za piloty a palubní techniky, na základě kterých byly vyplaceny finance, záchranáři a technický personál si poklady zpracovávali sami.

Podle pravidel pro zpracování se mělo vykázat 12 hodin jako výkon služby a 12 hodin jako pohotovost na pracovišti, přičemž pokud byla provedena práce v době služební pohotovosti, byla vykázána jako výkon služby. Systém 12/12 byl nastaven při založení útvaru, rozdělovník služeb byl umístěn na nástěnce, každý věděl, že pokud přijde do služby v 7 hodin ráno, bude tam 24 hodin. Mezi službou a pohotovostí nebyl rozdíl, příslušníci se postupně začali zajímat, za jakých podmínek slouží, jedním z impulsů byl nesoulad ve službě létajícího personálu a zdravotnického personálu, kdy zdravotnický byl jiného útvaru a měl započteno celých 24 hodin jako výkon služby při stejném typu služby. Tento nesoulad gradoval i např. s ohledem na systém NATINADS. Podle velení bylo důvodem pohotovosti to, že jiným způsobem nešlo úkoly LZS a SAR a další úkoly (výcvik, metodické zaměstnání s IZS, ukázky na veřejnosti, popř. zásahy při živelných pohromách) zabezpečit.

52. Dále byl vyslechnut svědek *plk. v z. Ing. M. K.*, který uvedl, že v době, kdy vykonával funkci náčelníka štábu 23. základny vrtulníkového letectva, nebyla vojákům nařizována v době služební pohotovosti žádná činnost, a pokud byla nařízena a vykonávána nějaká práce, například v souvislosti s předletovou přípravou, letem a poletovou přípravou, byla tato činnost řádně proplacena. Nemá žádné poznatky o tom, že vojáci v rámci služby SAR museli z důvodu připravenosti konat nějakou činnost. Na základě směrnice velitele vzdušných sil byl zpracován organizační rozkaz č. 1 upřesňující podmínky rozdělení služby, konkrétní voják na konkrétní den byl uveden v denním rozkaze velitele základny, organizační rozkaz a denní rozkazy vydal a schválil velitel základny. V rámci pohotovosti nebyla příslušníkům služby SAR ze strany základny nařizována letová činnost. O aktivaci k letové činnosti rozhodoval RCC Praha. Realizaci vzletu k vrtulníku došlo k přerušení pohotovosti, byla započata práce, tato byla vykázána a proplacena.
53. Svědek *mjr. v z. Ing. S. K.* nevypověděl ničeho konkrétního k obsahu služby a pohotovosti, aby bylo možné tyto doby z hlediska činnosti žalobce porovnat.
54. Svědek *plk. v. v. Ing. J. B.* vypověděl, že v době, kdy vykonával funkci velitele 23. základny vrtulníkového letectva (vojenský útvar 4574), nebyla nařizována vojákům sloužícím služby SAR v době služební pohotovosti činnost týkající se přípravy vzletu vrtulníku, neboť směrnice velitele vzdušných sil ke službě SAR nic takového nenařizovala a ani z velení vrtulníkové základny žádné takové nařízení vydáno nebylo. Nemá poznatky o tom, že vojáci v rámci služby SAR museli v době služební pohotovosti z důvodu jejich připravenosti konat nějakou činnost. V případě, že by v rámci služební pohotovosti došlo ke vzletu vrtulníku či by vyvstala jiná nutnost konat službu, končila by služební pohotovost okamžikem přijetí výzvy ke vzletu nebo vyvstáním nutnosti konat službu a nastupoval by výkon služby a z toho vyplývající nárok na plat za službu místo příplatku za služební pohotovost. Služební pohotovost byla nařízena na základě směrnice velitele vzdušných sil, která se týkala LZS a LPZS a stanovovala 12 hodin výkonu služby a 12 hodin výkonu služební pohotovosti během 24 hodin; čas zahájení a ukončení výkonu služební pohotovosti byl stanoven jím vydávaným organizačním rozkazem na výcvikový rok, který byl platný 365 dní. Letové posádky a pozemní personál služby LPZS byly na konkrétní dny určovány jeho denním rozkazem a průběh jejich služby se řídil směrnicí a časovým rozvrhem uvedeným v organizačním rozkaze, který stanovoval průběh výkonu služby všech vojáků určených do služby SAR (LPZS) a byl stejný po celý rok. Pokud byli vojáci přítomni na pracovišti v režimu pohotovosti, byly jim v rámci tohoto režimu nařizovány lety na záchranu lidského života, lety k pátrání a záchraně a lety na udržení

a obnovení rozlétanosti. Pokud se týkalo vzletu LPZS, pokyny vydávalo RCC (záchranné koordinační středisko). Pokud se prováděl výcvik nebo obnova rozlétanosti, rozkazy k těmto letům vydával on, před letem musela proběhnout koordinace s RCC. Předpisem Let-1-1 je nařízena před realizací letu předletová příprava. Při výkonu služební pohotovosti posádka předletovou přípravu nevykonává, po přijetí výzvy ke vzletu končí služební pohotovost, nastupuje výkon služby, posádka provádí předletovou přípravu v nezbytném rozsahu, délka předletové přípravy není stanovena, řídí se daným úkolem. Na vzlet vrtulníku byly stanoveny časové normy, časová norma pro vzlet v noci, tj. v době služební pohotovosti, byla vyšší, než pro vzlet ve dne. Zda RCC vzneslo požadavek na rychlejší vzlet vrtulníku v době, kdy posádka vykonávala služební pohotovost, mu není známo. Nepamatuje si, že by se stalo, že by v denních rozkazech byl stanovován jiný průběh pohotovosti než v organizačním rozkaze.

55. Z výše uvedeného podle soudu plyne, že dle některých svědků byla doba služby a doba pohotovosti co do náplně totožná, nebyl mezi nimi rozdíl a jednalo se fakticky o 24 hodinovou službu. I pokud někteří svědci vypověděli, že v době pohotovosti nečinili vojáci ničeho, tak přesto uvedli, že určitou činnost vykonávali, byla-li jim nařízena – konkrétně se mělo jednat o lety na záchranu lidského života a lety k pátrání, lety na udržení a obnovení rozlétanosti, ale i práce v souvislosti s předletovou přípravou, letem a poletovou přípravou, výcvik, metodické zaměstnání s IZS, ukázky na veřejnosti, popř. zásahy při živelných pohromách. Podle soudu se tedy výše uvedené výpovědi svědků shodují v tom, že i v době pohotovosti byly či mohly být nařizovány činnosti, které vojáci vykonávali v době služby.
56. Shoda mezi svědky nepanuje v tom, zda i v době pohotovosti probíhala letová příprava stejným způsobem, jako v době služby. Ostatně pokud správní orgány s odkazem na výpověď plk. v z. Ing. M. K. a plk. v. v. Ing. J. B. konstatovaly, že předletovou přípravu nebyli vojáci povinni vykonávat v době pohotovosti, tak i sám Ing. M. K. vypověděl, že byla nařizována práce v souvislosti s předletovou přípravou, letem a poletovou přípravou. Pokud velitel útvaru v rozhodnutí dovodil (str. 15), že technická příprava vrtulníků byla realizována v době výkonu 12 hodinové služby v souladu s vnitřními předpisy (Let-1-4 – Inženýrská letecká služba, apod.), a že až po přijetí signálu k aktivaci docházelo k předletové přípravě, výkonu letu a poletové přípravě, tak zároveň nevysvětlil, v čem technická příprava spočívá a v čem se liší od předletové přípravy vykonávané po přijetí signálu (kdy činnost po přijetí signálu již podle správních orgánů byla výkonem služby a nikoliv pohotovostí). Stejně tak není zcela zřejmé, proč byla dle velitele útvaru technická příprava nařizována pouze v době služby a nikoliv v době pohotovosti, a zda tato příprava souvisí vždy s konkrétním prováděným letem (tedy je vykonávána kupříkladu po každém provedeném letu z důvodu přípravy na další let) či je vykonávána pravidelně, automaticky, bez ohledu na konkrétně provedené lety, a proč; to z argumentace správních orgánů není zřejmé. Ostatně ani odkazovaný předpis Let-1-4 – *Inženýrská letecká služba*, případně další předpisy týkající se přípravy, nejsou ve správním spisu obsaženy. Nadto si nelze nevšimnout, že správní orgány v otázce obsahové náplně pohotovosti a doby služby plně nevyhodnotily všechny výše uvedené svědecké výpovědi.
57. Pokud jde o prováděnou přípravu, té se podle soudu týká směrnice pro činnost LZS a SAR 233. vrtulníkové letky ze dne 17. 1. 2006, č. j. 42-9/2006-2802/13, podle jejíž části 4 „*Vymezení základních podmínek provozu SAR a LZS*“ je pohotovost vrtulníku pro plnění úkolů SAR a LZS nepřetržitá, vrtulník SAR je udržován v pohotovosti ke vzletu do 10

minut, vrtulník LZS je udržován v pohotovosti ke vzletu do 4 minut ve dne a do 10 minut v noci. Dále podle části 6 směrnice „*Organizace směny SAR a LZS*“ příprava posádek do hotovostí SAR a LZS probíhá v rámci účelové přípravy na daný měsíc, velitelé obou posádek před zaujetím hotovostí vyhodnotí synoptickou a navigační situaci na území České republiky, situaci konzultují a upřesňují v závislosti na konkrétních podmínkách v průběhu celé služby, velitel posádky přebírá vrtulník po hlášení připravenosti vrtulníku palubním technikem. Další povinnosti plynou z části 7 směrnice „*Zásady přípravy a provedení letu*“ a části 9 směrnice „*Zásady přípravy a ošetřování letecké techniky*“. Dále se přípravy týká předpis Let-1-1, podle jehož čl. 38 je pilot – velitel letadla – mj. povinen se před letem seznámit s podmínkami pro vzlet, se stavem a předpokládaným vývojem meteorologické (ornitologické) situace v místě vzletu, po trati (v pracovních prostorech) a v místě přistání, a současně podle čl. 204 tohoto předpisu předletovou přípravu uskutečňuje posádka letadla samostatně, pro úkolový briefing využívá informačních služeb vojenského LS LPS, a v rozkaze na létání jednotlivými lety se musí určit rozvržení doby létání a doby pro předletovou přípravu umožňující minimálně 1 hodinu předletové přípravy nebo minimálně 1 hodinu a 30 minut předletové přípravy k mezinárodnímu letu.

58. Ani s ohledem na uvedené povinnosti dle citovaných předpisů není dle soudu zřejmé, jak tyto povinnosti správní orgány věcně vyhodnotily ve vztahu k době služby a době pohotovosti; není zcela zřejmé, která z uvedených činností se týkala žalobce, a to konkrétně v době služby a v době pohotovosti, případně proč některé z uvedených činností byly vykonávány v době služby a naopak v době, kdy byla nařizována pohotovost, nikoliv, a to vše za situace, kdy podle svědeckých výpovědí byly lety uskutečňovány v době služby i v době, kdy vojáci měli mít nařizenu pohotovost. Správní orgány jednoznačně neozřejmily, kterou činnost v rámci přípravy je nutné provést před každým letem a po každém letu, a kterou je možné vykonat v době služby, a nikoliv nezbytně v době, na kterou byla nařizována pohotovost, tedy která činnost případně nesouvisí s provedením každého letu, která činnost se týká žalobce v době služby, a která v době, na kterou byla nařizována pohotovost. Správní orgány tak srozumitelně nevysvětlily, jaký byl průběh služby a jaký byl průběh pohotovosti co do obsahu těchto režimů, a vůbec jakým způsobem probíhal časový úsek od 7.00 hod. do 7.00 hod. následujícího dne, jaký byl jeho harmonogram a pravidelná obsahová náplň a jak bylo možné, že některé činnosti vykonávané v době služby nemusely být vykonávány v době, na kterou byla nařizována pohotovost. Není přitom rozhodující, jak opakovaně zdůrazňují správní orgány, že v době jimi označované jako pohotovost byla jakákoliv činnost proplácena, pokud bylo potřeba ji vykonat. I za této situace je totiž možné, že režim v době pohotovosti (od 19.00 hod. do 7.00 hod. druhého dne) byl totožný jako v době označované jako doba výkonu služby – jak ostatně tvrdí žalobce a jak potvrdili také někteří svědci. Ohledně této skutečnosti tak panovaly (a nadále panují) rozpory. Nadto velitel útvaru ve výrokové části rozhodnutí uvedl, že žalobce byl určován k plnění úkolů Letecké pátrací a záchranné služby (SAR), nicméně z doložených týdenních rozkazů plyne, že žalobce byl určován do služeb LZS i LPZS, stejně tak z dokumentu „*Vyhodnocení určení zařazení kpt. Ing. M. J. podle zveřejňovaných denních rozkazů k výkonu služeb LZS a LPZS u 233. Vrtulníkové letky Líně – VÚ4574 za období zpětně tří let od podání „Žádosti o náhradu škody na ušlé mzdy“, tj. ze dne 25. 8. 2005*“, plyne, že žalobce byl jednotlivými rozkazy určován do služeb LZS i LPZS. Správní orgány přitom nevysvětlily, zda se tyto služby obsahově lišily a případně jak.

59. S ohledem na výše uvedené soud shrnuje, že není sporné, ve kterých dnech byl žalobce jako kapitán vrtulníku přítomen na stanovišti letecké záchranné služby, resp. letecké pátrací a záchranné služby na letišti Plzeň-Líně. Za sporné je však stále možné považovat, zda tato přítomnost byla žalobci nařízena jako služba či jako pohotovost, či lépe řečeno, zda se jednalo o přítomnost, která trvale vykazovala – po materiální stránce – znaky služby, tedy zda náplň žalobcovy činnosti v době pohotovosti byla či nebyla srovnatelná s náplní jeho činnosti v době od 7.00 hod. do 19.00 hod.
60. Soud výše zdůvodnil, že v roce 2007 byla žalobci nařizována služební pohotovost v rozporu se zákonem, a to na základě organizačního rozkazu č. 1 (viz též níže) vydaného na celý tento rok, ve spojení s týdenními rozkazy o určení jednotlivých posádek, přestože nebyla splněna (prokázána) zákonná podmínka důležitého zájmu služby. To by však samo o sobě neznamenalo, že žalobci byla fakticky nařízena služba, a nikoliv pohotovost (viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 10. 7. 2020, č. j. 62 Ad 18/2019-45).
61. Zde je nutno poznamenat, že žalobce ve své argumentaci akcentuje především formální aspekt věci, což by šlo shrnout tak, že nebyly-li naplněny zákonné podmínky pro nařízení služební pohotovosti, potažmo příslušné rozkazy jsou v různých aspektech deficitní, nemohlo se o služební pohotovost vůbec jednat a žalobce tedy měl být platově odměněn jako za výkon „běžné“ služby. Tomuto názoru však soud nemůže plně přisvědčit. Jak již vysvětlil výše, důležitý je materiální obsah žalobcovy činnosti, která má být tím či oním způsobem platově odměňována. V této souvislosti lze přiměřeně odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2017, č. j. 9 As 117/2016-25, č. 3572/2017 Sb. NSS, dle kterého je rozkaz individuálním řídicím aktem, kterým nadřízený příslušník závazně přikazuje konkrétně určenému podřízenému příslušníkovi nebo příslušníkům ozbrojených sil či bezpečnostních sborů povinnost něco vykonat nebo se určitého jednání zdržet (jak plyne z čl. 64 Základního řádu ozbrojených sil České republiky z roku 2001; dále jen „Zákl-1“), přičemž pro posouzení otázky, zda se jedná o rozkaz, není podstatné to, zda byl vydán v souladu s právními předpisy – viz §48 odst. 2 zákona o vojácích z povolání (Nejvyšší správní soud se ve zmiňovaném případě primárně vyjadřoval nikoli k režimu dle zákona o vojácích z povolání, nýbrž dle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, dle názoru zdejšího soudu však jsou tamní závěry přenositelné i na nyní projednávanou věc). Zároveň lze v souvislosti s výše uvedeným dodat, že spojení organizačního rozkazu s týdenním či denním rozkazem je možné považovat za akceptovatelné v obecné rovině i v nyní posuzovaném případě. Je tomu tak proto, že voják má principiálně povinnost dodržovat rozkazy všech nadřízených (srov. čl. 6 odst. 36 Zákl-1), nikoli jen „přímých“ nadřízených, jak snad žalobce implikuje (Zákl-1 rozeznává mezi různými kategoriemi nadřízených, rozhodné přitom je, že jsou právě nadřízenými, nikoli jakou podskupinu nadřízených tvoří). Povinnost splnit rozkaz nadřízeného by tu, zjednodušeně řečeno, byla i v případě, že by ten který nadřízený v rozporu s čl. 10 odst. 64 Zákl-1 svými rozkazy zasáhl do působnosti podřízených velitelů. Ani případné jiné vady, pakliže by nebyly jasně excesivní, které by porušovaly např. zmíněný čl. 10 Zákl-1 (rozkaz by např. nebyl zcela jasný), by nezpůsobovaly to, že by podřízený neměl povinnost takový rozkaz uposlechnout, či že by se již o rozkaz ani nejednalo. V konkrétním případě tak žalobce měl, a dle názoru soudu i mohl, mít povědomost, že např. organizační rozkaz č. 1 z roku 2007 plnění úkolů směny členil na dobu služby a pohotovosti (totéž plynulo i ze Směrnice pro činnost LZS a SAR 233. vrtulníkové letky ze dne 17. 1. 2006, č. j. 42-9/2006-2802/J3). Zároveň lze za poněkud absurdní považovat žalobcovu argumentaci, že i v případě pohotovosti by měl dodržet

celou dobu předletové přípravy v trvání nejméně jedné hodiny – do důsledků vzato tak žalobce dovozuje, že minimálně hodinu po převzetí služby (např. od 7:00 hod. do 8:00 hod.) by neměl uskutečnit žádný let na záchranu života a zdraví, ale měl by se věnovat právě oné předletové přípravě. Vedlejší je v tomto ohledu také polemika o tom, kdo mohl dát žalobci a dalším vojákům pokyn (rozkaz) ke vzletu v době pohotovosti, či spor o obsahu pojmu „směna“.

62. Předmětná formální hlediska vyplývající z žalobních námitek tak soud považuje za vedlejší (či za ne zcela relevantní), i když žalobci přisvědčuje v tom, že některé aspekty týdenních či denních rozkazů mohly svádět k domněnce, že žalobci byla nařízena jen služba, a nikoli také pohotovost. Zde soud odkazuje na to, že dané rozkazy obsahují formulaci „*určují služby takto*“, přičemž nikde nehovoří o určení doby pohotovosti, potažmo pojem pohotovosti jasně nezmiňují (s výjimkou níže uvedeného).
63. Pokud jde ještě o samotný organizační rozkaz č. 1 z roku 2007, lze žalobci přisvědčit, že daný rozkaz se primárně obrací skutečně především k jednotlivým velitelům (náčelníkům), jak plyne i z provedeného dokazování; podobně jeho příloha č. 6 se týká zejména „rozepisování“ směn na doby pohotovostí a služby primárně s ohledem na řešení a vykazování platových nároků. V tomto smyslu je možné uznat, že takový rozkaz nemusel být pro žalobce úplně „čitelný“ či neproblematicky dostupný, resp. že vybočoval z obvyklých standardů, které vykazují jiné rozkazy, které se žalobcem prezentovaného případu týkají, a jež zdejší soud provedl k důkazu při jednání, nebo jež jsou součástí správního spisu (např. jednotlivé tý/denní rozkazy). Zde lze kromě zmiňovaných (tý)denních rozkazů poukázat na rozkaz velitele Vojenského útvaru 4574 ze dne 16. 1. 2008, č. 12/2008, ze kterého vyplývá, že jím byly pohotovosti či směny nařizovány tak, že byl určen jmenovitě konkrétní voják, a to s upřesněním podoby služby či pohotovosti, přičemž obdobným způsobem byly řešeny i další služební, organizační a personální otázky jako např. náhradní volno, služební volno při překážkách ve službě apod. Přesto se soud v souladu se shora uvedeným domnívá, že k žalobci se musel organizační rozkaz č. 1 z roku 2007 minimálně po materiální stránce „dostat“, resp. že přinejmenším po materiální stránce byl seznámen s jeho obsahem. I z argumentace uváděné v rámci jednání před soudem lze dovodit, že žalobce měl (či musel mít) již po delší dobu povědomost o tom, že dochází minimálně k formálnímu členění jeho činnosti na dobu 12 hodin služby a 12 hodin pohotovosti, což se odráželo v jeho platovém ohodnocení. Lze si jen těžko představit, že by žalobce nevěděl o svých platových poměrech, přičemž právě toto platové ohodnocení mu muselo srozumitelně signalizovat stav věci, a to zejména ve spojení se směrnicí pro činnost LZS a SAR 233. vrtulníkové letky ze dne 17. 1. 2006, č. j. 42-9/2006-2802/J3. Jakkoli tedy lze do jisté míry pochybovat o „kvalitě“, v jaké se žalobce o povinnostech pro něj vyplývajících z organizačního rozkazu ve spojení s příslušnou směrnicí dozvěděl, přesto se soud domnívá, že lze hovořit o tom, že pohotovost byla žalobci nařízena. Tyto závěry soud přitom formuluje i k jiným obdobím než byl rok 2007, u něhož bylo možné hovořit o podchycení pohotovostí v organizačním rozkaze č. 1/2007. Dle názoru soudu je lze přiměřeně vztáhnout i na další roky, kdy takové organizační rozkazy (či směrnice) nejsou k dispozici, nicméně žalobce a další vojáci v obdobném postavení věděli o (alespoň formálním) členění služeb a pohotovostí v režimu 12/12.
64. Soud pak nepřiznal relevanci důkazům v podobě výše zmíněných kopií knih „Předání a převzetí služeb LZS a SAR“ za roky 2006 a 2008, a kopií zápisníků letu – z nich považuje za zřejmé, že lety byly uskutečňovány i v době od 19:00 do 7:00 hod., avšak nijak z nich

neplyne, že by posádky vrtulníků po takovém letu nebyly vystřídány v tom smyslu, že by hned od 7:00 hod. znovu nastoupily do služby, potažmo z nich jasně neplyne, jaký mají vztah k podpoře žalobcových nároků. K tomu soud doplňuje, že z vyjádření u jednání plyne, že žalobce věc pojímal tak, že by hned po letu uskutečněném v době označené jako pohotovost měly být příslušné posádky vystřídány; naopak žalovaný měl za to, že by k vystřídání mělo dojít až po uběhnutí celé doby „pohotovosti“, bez ohledu na to, zda v době od 19:00 do 7:00 hod. proběhl let jediný, nebo naopak letů více. Soud se v tomto směru kloní k výkladu žalovaného, a to s tím, že z ničeho, co bylo v řízení předloženo, neplyne, že by po době pohotovosti, v jejímž rámci byly uskutečněny lety – jeden nebo více –, ta která posádka od 7:00 hod. znovu nastoupila do služby.

65. Shora zmíněné skutečnosti tvoří jisté „střípky“ mozaiky, která podává obraz o zřejmě účelovém členění činnosti žalobce a dalších vojáků ve srovnatelné pozici na dobu služby a dobu pohotovosti (k tomu ostatně přispívají i formulace obsažené v příloze č. 2 k organizačnímu rozkazu č. 1/2006, jak na ně při jednání soudu poukázal žalobce). Při plném respektování zásady, že „[p]ři přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu“ (§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“)), totiž soud nemohl zcela odhlédnout od důkazu provedeného při ústním jednání soudu dne 13. 10. 2021, konkrétně Směrnice LZS 2019. Ta obsahově nahradila Směrnici č. j. 42-9/2006-2802/J3, kterou se soud zabýval již výše, přičemž ovšem Směrnice LZS 2019 již neobsahuje žádné členění na dobu služby a dobu pohotovosti. Naopak tato směrnice přepokládá jen a pouze „rozvržení doby služby“, přičemž „[p]o dobu služby se členové posádek věnují nepřetržitému vyhodnocování meteorologické a vzdušné situace nad určeným územím, studiem zvyšují své teoretické znalosti dle Let 1-1 nebo vykonávají jinou činnost nařízenou nadřízeným velitelem“ (čl. 5.9.4. směrnice ve spojení s Přílohou č. 1 – Harmonogram plnění, průběhu a předání služby LZS).
66. Na základě skutečností plynoucích dosud z průběhu správního a soudního řízení lze mít oprávněně za to, že tato pozdější směrnice lépe reflektuje povahu činnosti žalobce a dalších srovnatelných vojáků, neboť není zřejmé, proč by se v minulosti posádky vrtulníků neměly věnovat např. „vyhodnocování meteorologické a vzdušné situace“, či proč by takovou činnost měly mít dokonce zakázanou. Není zřejmé, zda „zákaz“ sledování aktuální meteorologické a jiné situace mohl přispět k bezpečnosti služby. Bylo by pochopitelné, pokud by byl kupř. určen jeden voják, který by ve službě danou situaci stále vyhodnocoval a následně při aktivaci dalšího leteckého personálu z pohotovosti tyto další vojáky o aktuálních podmínkách informoval. Za posuzované situace ale lze o pozici žalovaného chovat pochyby a naopak lze chápat, pokud žalobce a další příslušníci letového personálu v rámci vlastní iniciativy podmínky pro uskutečnění letu sledovali a vyhodnocovali. Zde považuje soud za relevantní odkaz žalobce na čl. 38 Let-1-1, dle kterého „[p]ilot-velitel letadla je povinen: [...] – před letem se seznámit s podmínkami pro vzlet, se stavem a předpokládaným vývojem meteorologické (ornitologické) situace v místě vzletu, po trati (v pracovních prostorech) a v místě přistání“. Jak již bylo řečeno, duchu tohoto předpisu Směrnice LZS 2019 odpovídá, zatímco „zákaz“ činnosti spíše ne, *nota bene* za situace, kdy normy pro vzlet činily čtyři, resp. deset minut, přičemž žalobce popisuje, jaké všechny úkony je třeba před vzletem provést – k tomu by pak přistupovalo také aktuální seznamování se s meteorologickou situací.
67. S tím souvisí skutečnost, že správní orgány nikdy v průběhu správního řízení nenabídly skutečně racionální vysvětlení pro posuzované členění v režimu 12/12, tedy na dobu

služby a dobu pohotovosti, u něhož by se „v pozadí“ nerýsovaly spíše fiskální a personální důvody, než důvody týkající se podoby a kvality činnosti žalobce a dalších vojáků ve srovnatelném postavení. Lze naopak poukázat na výpověď Ing. P. Š., dle kterého „[v]arianta rozvržení služby v té době, tedy v roce 1998 byla jediná možná, když se útvar stavěl“, přičemž cca 55 vojáků útvaru představovalo letecký personál. Rovněž svědek Ing. J. J. hovořil o tom, že v případě nepřetržitého 24 hodinového režimu by možná musel být omezen výcvik u útvaru. V tomto smyslu se vyjádřil i svědek Ing. M. P. Z těchto výpovědí dle soudu plyne, a jako racionální se takto jeví argumentace a výpočty prezentované žalobcem v žalobě, že předmětné členění na dobu služby a dobu pohotovosti bylo opodstatněno v zásadě toliko personálními a ekonomickými hledisky, nikoli reálnými potřebami služby či se efektivně odráželo v reálné náplni činnosti žalobce a dalšího leteckého personálu. K tomu přistupuje také shora zmíněná částečná nejednoznačnost organizačních rozkazů, pakliže se berou do kontextu jiné rozkazy, na které poukazoval žalobce (tý/denní rozkazy, rozkazy provedené k důkazu v rámci jednání soudu, popř. rozkazy, které žalobce předkládal k důkazu již v rámci správního řízení, např. rozkaz velitele Vojenského útvaru 4574 ze dne 27. 6. 2008, č. 126/2018, a ze dne 16. 1. 2007, č. 11/2007).

68. S tím souvisí také skutečnost, že rozhodnutí žalovaného ve věci žalobce již dvakrát zrušil Krajský soud v Ostravě (rozsudky ze dne 25. 2. 2010, č. j. 22 Ca 26/2009-53, a ze dne 9. 7. 2015, č. j. 22 Ad 20/2014-69), jednou rozhodnutí velitele útvaru zrušil sám žalovaný a zcela obdobná rozhodnutí žalovaného v nedávné minulosti zrušil i senát 62 Ad zdejšího soudu (viz např. rozsudek ze dne 1. 7. 2021, č. j. 62 Ad 7/2019-74). Mezitím pak zdejší soud řešil žaloby na ochranu proti nečinnosti, které se týkaly rozhodování ve věci nároku žalobce a dalších vojáků ve srovnatelném postavení, v souvislosti s nimiž dal Krajský soud v Brně žalobcům v zásadě zapravdu, že v řízení docházelo k průtahům (viz např. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 26. 7. 2017, č. j. 30 A 205/2016-64).

69. Soud tak dovozuje, že v situaci, kdy

- k nařizování služebních pohotovostí nebyly splněny zákonné podmínky,
- lze mít za to, že k nařizování služebních pohotovostí vedly spíše finanční a personální důvody než skutečné potřeby služby, a
- správní orgány nebyly ani po více než deseti letech, po opakovaném rušení jejich rozhodnutí, schopné shromáždit jednoznačné důkazy a podklady svědčící o nedůvodnosti žalobcových nároků (viz rozhodnutí senátu 62 Ad zdejšího soudu v obdobných věcech), resp. o obsahu činnosti skutečně vykonávané v rámci služebních pohotovostí,

by bylo možné v jistém smyslu, jak to činí žalobce, hovořit až o odepírání spravedlnosti, pakliže by nyní soud věc toliko vracel žalovanému k dalšímu řízení. Soud přitom po doplněném dokazování (nová úprava předmětných činností dle Směrnice LZS 2019), které svědčí spíše o účelovém jednání žalovaného v minulosti, spatřuje důvody pro odlišení se od závěrů vyslovených senátem 62 Ad zdejšího soudu, který podobná rozhodnutí žalovaného rušil pro nepřezkoumatelnost. Nyní se soud domnívá, že již lze hovořit o oprávněnosti nároků žalobce, přičemž nijak nepopírá správnost závěrů senátu 62 Ad ve vztahu k jím posuzovaným věcem, v nichž daný senát s ohledem na stav řízení shledal deficit v dokazování a přezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného. Nelze odhlédnout ani od problematického dalšího dokazování ve správním řízení po více než třinácti letech od doby, kdy žalobce své nároky poprvé uplatnil.

70. Přitom soud nepovažuje za přesvědčivé odůvodnění žalovaného, které má svědčit o možnosti nařizování služebních pohotovostí, spočívající v gramatickém rozdílu – jak uvádí žalovaný, služba SAR musí být dle příslušné mezinárodněprávní úpravy *zajištěna* 24 hodiny denně, zatímco integrovaný systém protivzdušné obrany NATINADS (NATINAMDS) musí být dle norem NATO *vykonáván* v režimu 24 hodin denně. S tím navíc souvisí také argumentace žalobce, že jím vykonávaná činnost a činnost NATINADS byla srovnatelná – žalovaný konkrétně nedoložil, v čem spočívaly jím tvrzené rozdíly v reálném výkonu činnosti SAR a NATINADS, vyjma popisu rozdílu v jejich organizaci (str. 7 napadeného rozhodnutí). Pokud by žalovaný prokázal, že reálný výkon služby NATINADS se lišil od činností, které žalobce a další podobní vojáci vykonávali ve službě SAR, pak by jeho pozice v nynějším řízení zjevně byla o poznání silnější. Pokud by naopak vyplynulo, že reálný výkon obou leteckých činností byl obdobný, svědčilo by to o neodůvodněné rozdílném zacházení s vojáky vykonávajícími předmětné služby. S ohledem na shora konstatované však soud již další dokazování v daném směru nevyžaduje.
71. Pokud jde o výše uvedené závěry, pak ale zdejší soud zdůrazňuje, že nepovažuje za možné je jednoduše zobecňovat: Ne vždy, pokud je vojenskému pilotovi či obdobně zařazenému vojákovu nařízena pohotovost v místě, kde obvykle vykonává službu, mu musí být vyplácen plat, jako kdyby službu skutečně konal; rozhodný zůstává skutečný obsah jeho činnosti. Také to neznamena, že by „letcům“ nemohla být nikdy pohotovost nařízena. Naopak, je to možné, a ani případně nezákonné nařízení pohotovosti samo o sobě zpravidla nezaloží nárok na plat, který odpovídá platu za službu. Tomu ostatně odpovídá i judikatura Soudního dvora Evropské unie, např. rozsudek ze dne 9. 9. 2021, C-107/19, *Dopravní podnik hl. m. Prahy*, dle jehož bodu 42. „*na způsob odměňování pracovníků za doby pracovní pohotovosti se nevztahuje směrnice 2003/88, nýbrž relevantní ustanovení vnitrostátního práva. Tato směrnice proto nebrání použití právní úpravy členského státu, kolektivní smlouvy nebo rozhodnutí zaměstnavatele, jež pro účely odměny za pracovní pohotovost zohledňují odlišné doby, během nichž je práce skutečně vykonávána, a doby, během nichž se skutečná práce nevykonává, i když tyto doby musí být pro účely použití uvedené směrnice považovány v plném rozsahu za „pracovní dobu“* [rozsudek ze dne 9. března 2021, *Radiotelevizija Slovenija (Doba pracovní pohotovosti na odlehlém místě)*, C-344/19, EU:C:2021:182, bod 58].“ Nynější závěry Krajského soudu v Brně se tedy opírají o konkrétní a specifické okolnosti případu, jak byly popsány výše. Obecně pak v obdobných případech mají vojáci, kteří mají pocit, že je jim pohotovost nařizována protizákonně, možnost bránit se právě proti tomuto postupu, a to v reálném čase a jiným způsobem, než prostřednictvím požadavků na zpětné proplacení nárokovaných částek.

V.b) Námitka promlčení

72. Žalobce dále uvedl, že správní orgány uplatnily námitku promlčení nároku *v rozporu s dobrými mravy*. Žalobce k tomu odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu a Ústavního soudu týkající se výkonu práva v rozporu s dobrými mravy. Konstatoval též, že na legalizaci nezákonného jednání správních orgánů se podílela Inspekce ministra obrany, přičemž její vyjádření se stalo argumentačním podkladem pro postup nižších velitelů k tomu, jak se vypořádat s osobami poukazujícími na nezákonné jednání při rozdělování 24 hodinových služeb. Ke krytí a legalizaci nezákonného jednání služebních orgánů byl použit i Inspektor Armády České republiky a oddělení právní služby.

73. Velitel útvaru k této otázce uvedl (str. 10), že žalobce podal žádost o dorovnání ušlého platu dne 25. 8. 2008, přičemž podle § 161 odst. 1, 2 zákona o vojácích z povolání je povinen tyto peněžité nároky uplatnit u správního orgánu ve tříleté promlčecí lhůtě, v opačném případě a za předpokladu, že se promlčení služební orgán dovolá, nelze podle § 159 odst. 1 věty druhé zákona o vojácích z povolání peněžité nároky žalobci přiznat. Služební plat je podle § 68l odst. 1, 2 zákona o vojácích z povolání splatný 15. den kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, kdy nárok na služební plat vznikl. V posuzovaném případě tak došlo k promlčení nároku na dorovnání ušlého platu žalobce vzniklého za měsíc červenec roku 2005 (splatnost 15. 8. 2005, 16. 8. 2005 mohly být uplatněny poprvé, poslední den uplatnění peněžitých nároků za měsíc červenec 2005 je tedy 16. 8. 2008). Žalovaný se závěry velitele útvaru souhlasil (str. 9, 10 napadeného rozhodnutí).
74. K tomu soud uvádí, že bez ohledu na výklad služebních orgánů zavazující služební orgány rozhodující v řízeních ve věcech služebního poměru příslušníků ozbrojených sil, se mohl žalobce domáhat svého práva i proti tomuto výkladu (viz rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 7. 2015, č. j. 22 Ad 20/2014-69, kdy soud rozhodoval i o žalobě žalobce podané proti rozhodnutí náčelníka Generálního štábu Armády České republiky ze dne 8. 1. 2014, č. j. MOCR 577-13/2014). Současně je třeba uvést, že promlčení nároku je v obecné rovině pravidlem, jehož prolomení musí být opravdu závažné a zejména spíše nezávislé na vůli příslušné osoby, nebo omezující její možnosti fakticky právně jednat (např. dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, účast v mezinárodní misi v místech se špatnou infrastrukturou apod.). Z podání žalobce nic takového neplyne a není zjevné, že by mu v uplatnění jeho práva takto závažné skutečnosti bránily (viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2018, č. j. 6 Ad 31/2017-32). Proto soud nemůže přisvědčit námitce žalobce o nemravnosti uplatněné námityk promlčení.
75. V daných souvislostech žalobce dále namítl, že mu služební orgány *úmyslně způsobily škodu*. Tento závěr žalobce opět dává do souvislosti s tím, že mu byl nařízen výkon služby na dobu formálně označovanou (a také proplácenou) jako pohotovost. I v případě, že by skutečně žalobce v této době materiálně konal službu, resp. v situaci, kdy soud dospěl k názoru, že lze za daných specifických okolností hovořit o výkonu služby, a nikoliv jen o pohotovosti, neuvádí žalobce nic, z čeho by bylo možné dovozovat, že tak správní orgány měly učinit s úmyslem poškodit žalobce. Dle skutečností plynoucích dosud ze správního i soudního spisu lze mít za to, že služební orgány uvedeným způsobem postupovaly z důvodu efektivního využití lidských a finančních zdrojů, resp. proto, že by za daného rozpočtového, personálního a organizačního stavu jinak nebylo možné plnit všechny určené úkoly, tedy nikoliv z úmyslu primárně způsobit žalobci škodu. Služební orgány se tudíž spíše snažily „ušetřit“ a řešit personální a rozpočtovou nouzi, nikoli prvoplánově žalobci škodit, byť ten se samozřejmě může subjektivně cítit poškozeným.
76. Výše uvedené soud konstatuje i při vědomí argumentace prezentované žalobcem při jednání. Zde zaznělo, že „vyjma výplatních pásek“ nic nenasvědčovalo tomu, že vojákům byly nařizovány pohotovosti (jak již soud zmiňoval výše, nelze tento „signál“ podceňovat do té míry, jak to činí žalobce). I kdyby platilo, že pohotovosti nebyly jasně nařízeny ani ústními rozkazy, organizačními rozkazy apod., a následná úprava alespoň v této formě měla sloužit k *ex post* legalizaci nastalého stavu, stále lze dle názoru soudu vycházet z toho, že služební orgány byly vedeny v první řadě snahou „šetřit“, ne „škodit“, byť sekundárním důsledkem tohoto jednání mohlo být i jisté poškození žalobce. Poškození druhé strany je

ostatně pravidelným důsledkem nedodržení smluvních a obdobných závazků, aniž by naopak bylo možné pravidelně vycházet z toho, že takové jednání je předně vedeno úmyslem škodit. I v nyní projednávané věci tak lze mít za to, že služební orgány v první řadě sledovaly vlastní (rozpočtové) prospěch, nikoli cizí „neprospěch“, a proto není namístě prolomení obecných pravidel o promlčení.

V.c) Rozšíření žádosti

77. Žalobce v rámci jednání před soudem poukázal také na to, že svou žádost v průběhu správního řízení rozšířil i o období let 2008 až 2011. Soudu je z úřední činnosti známo, že v některých obdobných věcech žalobci, zastoupení týmž advokátem, z dané skutečnosti dovozovali, že správní orgány postupovaly nesprávně, pokud nerozšířily posuzování jeho žádosti i do období dalších uplatněných let.
78. Soud ověřil, že ve správním spisu se nacházejí listiny, které se dané problematiky týkají, či je v nich na takové listiny odkazováno (viz též bod 18. tohoto rozsudku). Z toho lze dovodit, že žalobce předmětnou otázku nastolil ve správním řízení. Zároveň je však nutné uvést, že ji neuvedl v odvolání proti rozhodnutí velitele útvaru ze dne 23. 1. 2019 a ani poté v žalobě. Poprvé ji před soudem prezentoval až při jednání dne 13. 10. 2021. Zde uváděnou argumentaci (žalobní bod) tedy žalobce uplatnil až po lhůtě dle § 71 odst. 2 s. ř. s. Nabízí se proto, že se jedná o nepřipustný žalobní bod, resp. žalobní bod, ke kterému soud nepřihlíží. Soud by však k takovému žalobnímu bodu musel přihlídnout, pokud by jím žalobce poukazoval na takové vady řízení, k nimž by byl soud povinen přihlídnout z úřední povinnosti. Typově by se jednalo zejména o vady ve smyslu § 76 odst. 1 s. ř. s., zejména pak o otázku nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. V nynější věci je však situace problematizována tím, že ve vazbě na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS, komentářová literatura dovozuje, že „soud je oprávněn (a současně povinen) přihlídnout k nim [pozn.: k vadám řízení] z úřední povinnosti pouze tehdy, pakliže brání soudnímu přezkumu rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů. A contrario tedy není soud oprávněn přihlídnout k vadě řízení, která není žalobcem namítána, pokud nebrání soudu přezkoumat rozhodnutí v rozsahu všech uplatněných žalobních bodů. Ačkoliv vady řízení vyplývají z obsahu správního spisu nebo napadeného rozhodnutí, soud k nim přihlídnout nemůže, pakliže mu nijak nebrání ve vypořádání žalobních bodů, neboť jinak by vykročil z mezí dispoziční zásady. Je třeba si uvědomit, že § 75 odst. 2 nepředpokládá žádnou výjimku z dispoziční zásady, ta je upravena toliko v § 76 odst. 2, takže zrušení rozhodnutí v konkrétním případě z důvodu v žalobě neuplatněného je judikaturou dovozenou výjimkou, kterou je z toho důvodu nezbytné vykládat restriktivně“ (Kocourek, T. In: Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s 614-615).
79. Lze zopakovat, že v nyní projednávané věci žalobce problematiku rozšíření žádosti neuvedl v odvolání. Související žalobní bod pak následně uplatnil shora popsáním způsobem (poprvé při jednání soudu). Z hlediska zbývajících žalobních bodů přitom mohl soud rozhodnutí žalovaného přezkoumat, a to v tom smyslu, že otázka rozšíření nároků tvoří relativně samostatnou část posuzované věci. Z toho nutno dovodit, že daný žalobní bod byl uplatněn opožděně, přičemž namítaná vada nebrání přezkumu v rozsahu včas uplatněných žalobních bodů. Soud se proto otázkou rozšíření nároků nezabýval – jde o opožděně uplatněný („nepřipustný“) žalobní bod. Nad rámec tohoto nutného odůvodnění však nutno doplnit, že v případné žalobě proti novému rozhodnutí žalovaného může žalobce stejnou námitku uplatnit včas, proto je v zájmu žalobce, aby

v dalším řízení před žalovaným danou otázku příslušným způsobem akcentoval, a v návaznosti na to bude v zájmu žalovaného, aby se problematikou rozšíření nároku v novém rozhodnutí přesvědčivě vypořádal.

VI. Závěr

80. Soud tak dospěl k závěru, že v případě žalobce byly, s přihlédnutím ke shora přiblíženým specifickým okolnostem, splněny podmínky pro uznání jeho platových nároků za období tří let zpětně od podání žádosti o dorovnání ušlého platu.
81. Z tohoto důvodu shledal žalobu opodstatněnou, pročež podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozhodnutí žalovaného a podle § 78 odst. 4 s. ř. s. mu věc vrátil k dalšímu řízení. V něm je žalovaný vázán právním názorem zdejšího soudu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

VII. Náklady řízení

82. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.
83. Žalobce dosáhl v řízení plného úspěchu, má proto právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Odměna jeho advokáta a náhrada hotových výdajů byla stanovena podle § 35 odst. 2 s. ř. s. a vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). V daném případě se jednalo o šest úkonů právní služby [převzetí a příprava zastoupení, žaloba, replika k vyjádření žalovaného ze dne 28. 2. 2020, vyjádření ve věci samé ze dne 25. 2. 2021, a vyjádření ve věci samé ze srpna roku 2021 (ve dnech 10. a 11. 8. 2021 žalobce učinil dvě obsahově odlišná podání označená shodně jako *Vyjádření ve věci samé*, tato však soud vyhodnotil dohromady jako jeden úkon právní služby – jednalo se o dvě věcně, obsahově a časově související podání, u nichž není ze spisu zřejmý relevantní důvod, pro nějž žalobce svá tvrzení uplatnil ve dvou podáních s jednodenním odstupem, a ani žalobce takový důvod neuvedl; soud samozřejmě nepopírá právo účastníka řízení členit argumentaci do více podání, nejsou-li však k takovému postupu objektivní důvody, je nutno vzhledem k jeho možné zneužitelnosti z hlediska nákladů řízení nahlížet na vyjádření podaná takovou „salámovou“ metodou koncentrovaně, tedy jako na jeden úkon právní služby, byť žalobce požadoval přiznání náhrady nákladů řízení za obě tato podání samostatně), účast na jednání před soudem dne 13. 10. 2021] a šest režijních paušálů, a to ve výši $6 \times 3\,100$ Kč a 6×300 Kč [§ 7 bod 5., § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d) a g), § 13 odst. 1, 4 advokátního tarifu], tedy celkem 20 400 Kč. Protože advokát žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšují se náklady řízení o částku 4 284 Kč, odpovídající dani, kterou je povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Žalobci dále přísluší náhrada za zaplacený soudní poplatek za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve výši 3 000 Kč. Celkem tedy byla žalobci vůči žalovanému přiznána náhrada nákladů ve výši 27 684 Kč. K jejímu zaplacení soud určil přiměřenou lhůtu.
84. Zároveň soud dodává, že ve věci nepřistoupil k snížení přiznané náhrady nákladů řízení o 20 % dle § 60 odst. 7 s. ř. s. ve spojení s analogickou aplikací § 12 odst. 4 advokátního tarifu (s ohledem na to, že žalobce byl zastupován stejným advokátem jako dalších 14

žalobců, a to jen ve věcech, které projednává senát 29 Ad tohoto soudu, přičemž jak povaha věcí, tak použitá argumentace byly obdobné). Možnost korekce náhrady nákladů řízení v uvedeném smyslu soud avizoval při jednání dne 13. 10. 2021, žalobce však v následném podání ze dne 18. 10. 2021 uvedl relevantní argumentaci proti takovému postupu (komplikovanost případu a procesní aktivita se snahou o meritorní rozhodnutí ve věci, aniž by opětovně došlo ke zrušení napadeného rozhodnutí „pouze“ pro nepřezkoumatelnost; způsob předchozího rozhodování správních soudů v obdobných věcech; individuální aspekty jednotlivých případů konkrétních žalobců).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 13. října 2021

JUDr. Zuzana Bystřická v.r.
předsedkyně senátu